

OZNÁMENÍ KOMISE

Cesta k účinnému provádění rozhodnutí Komise, jimiž se členským státům nařizuje zajistit navrácení protiprávní a neslučitelné podpory

(2007/C 272/05)

1. ÚVOD

1. V roce 2005 Komise předložila svůj plán pro reformu státní podpory v akčním plánu pro státní podpory ⁽¹⁾. Program reformy zvýší účinnost, transparentnost a hodnověrnost režimu státní podpory v EU. Jádrem akčního plánu je zásada „cílenější státní podpory a jejich nižší počet“. Hlavním cílem je podněcovat členské státy, aby snížily celkové výše podpor a zároveň přesměrovaly prostředky státní podpory na cíle, které jsou jednoznačně v zájmu Společenství. K dosažení tohoto cíle je Komise odhodlána zaujímat striktní přístup k těm druhům podpor, které nejvíce narušují hospodářskou soutěž, zejména k protiprávní a neslučitelné podpoře.
2. V minulých letech Komise prokázala, že je připravena zaujmout vůči protiprávní podpoře nekompromisní postoj. Od vstupu nařízení Rady č. 659/1999 ⁽²⁾ (dále jen „procesní nařízení“) v platnost členským státům systematicky nařizovala, aby zajistily navrácení jakékoliv protiprávní podpory, jež byla shledána za neslučitelnou se společným trhem, nemá-li se za to, že by to bylo v rozporu se zásadami práva Společenství. Od roku 2000 Komise vydala 110 takovýchto rozhodnutí o navrácení podpory.
3. Pro integritu režimu státních podpor je zásadní, aby tato rozhodnutí Komise, jimiž se členským státům nařizuje zajistit navrácení protiprávní podpory (dále jen „rozhodnutí o navrácení“), byla vymáhána účinně a neprodleně. Informace, které Komise v minulých letech shromáždila, prokazují, že v tomto ohledu existuje skutečný důvod k znepokojení. Zkušenosti ukazují, že neexistuje jediný případ, kdy by k navrácení došlo ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o navrácení. Z posledních vydání přehledu výsledků státní podpory rovněž vyplývá, že do června 2006 nebylo provedeno 45 % všech rozhodnutí o navrácení vydaných v roce 2000–2001.
4. V roce 2004 Komise zadala srovnávací studii o prosazování politiky EU v oblasti státních podpor v jednotlivých členských státech (dále jen „studie o prosazování“) ⁽³⁾. Jedním z cílů studie bylo posoudit účinnost postupů a metod navrácení v řadě členských států. Autoři studie zjistili, že „přílišná délka řízení o navrácení podpory je problémem, který se objevuje ve zprávách všech zemí“. Připustili, že se provádění rozhodnutí o navrácení v posledních letech poněkud zlepšilo, dospěli však k závěru, že se navrácení protiprávní a neslučitelné podpory dosud potýká s řadou překážek téměř ve všech členských státech, jichž se šetření týkalo.
5. V akčním plánu pro státní podpory Komise zdůrazňuje potřebu účinného vymáhání rozhodnutí o navrácení. Je zřejmé, že provedení těchto rozhodnutí je sdílenou odpovědností mezi Komisí a členskými státy a vyžaduje značné úsilí obou stran, má-li být úspěšné.
6. Účelem tohoto oznámení je objasnit politiku Komise, pokud jde o provádění rozhodnutí o navrácení. Nezkoumá důsledky, jež mohou vnitrostátní soudy vyvodit z nedodržování oznamovací povinnosti a povinnosti nečinnosti podle čl. 88 odst. 3 Smlouvy o ES. Komise se domnívá, že je nutné objasnit opatření, jež hodlá přijmout k usnadnění výkonu rozhodnutí o navrácení, a vysvětlit opatření, jež by členské státy mohly přijmout, aby bylo zajištěno dosažení úplné shody s pravidly a zásadami stanovenými systémem evropského práva, a zejména judikaturou soudů Společenství. Za tímto účelem bude

⁽¹⁾ Akční plán pro státní podpory: Cílenější státní podpory a jejich nižší počet: plán pro reformu státní podpory v letech 2005–2009.

⁽²⁾ Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 83, 27.3.1999, s. 1).

⁽³⁾ Study on the enforcement of state aid law at national level, Competition studies 6 (Studie o prosazování práva státních podpor na vnitrostátní úrovni), Lucemburk, Úřad pro úřední tisky Evropských společenství.
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/overview/studies.html

v oznámení nejprve připomenut účel navrácení podpory a základní zásady, na nichž je provádění rozhodnutí o navrácení založeno. Poté představí praktické důsledky těchto základních zásad pro všechny zúčastněné strany podílející se na procesu navrácení.

2. ZÁSADY POLITIKY NAVRÁCENÍ PODPORY

2.1 Stručná historie politiky navrácení podpory

7. V čl. 88 odst. 3 Smlouvy o ES se uvádí, že „Komise musí být členskými státy včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat svá vyjádření. [...] Dotyčný členský stát neprovede zamýšlená opatření, dokud Komise v tomto řízení nepřijme konečné rozhodnutí.“
8. V případech, kdy členské státy neinformují Komisi o svých záměrech poskytnout nebo upravit podpory před jejich provedením, je podpora od okamžiku poskytnutí s ohledem na právo Společenství protiprávní.
9. Ve svém rozsudku týkajícím se tzv. „Kohlegesetz“ ⁽⁴⁾ z roku 1973 Evropský soudní dvůr (ESD) poprvé potvrdil, že Komise má pravomoc nařídít navrácení protiprávní a neslučitelné státní podpory. Soud rozhodl, že Komise byla oprávněna rozhodnout, že členský stát musí upravit nebo zrušit státní podporu, která byla neslučitelná se společným trhem. Proto by měla být rovněž oprávněna požadovat vrácení této podpory. Na základě tohoto rozsudku a následné judikatury ⁽⁵⁾ Komise členské státy v oznámení zveřejněném v roce 1983 informovala, že se rozhodla použít všechna opatření, jež má k dispozici, aby zajistila splnění povinností členských států podle čl. 88 odst. 3 Smlouvy o ES, včetně požadavku, aby členské státy zajistily, že příjemce vrátí neslučitelnou podporu, jež byla udělena protiprávně ⁽⁶⁾.
10. V druhé polovině 80. let a v 90. letech minulého století začala Komise systematictěji nařizovat navrácení protiprávní a neslučitelné podpory. V roce 1999 byla do procesního nařízení zahrnuta základní pravidla pro navrácení. Další ustanovení o provádění navrácení byla zahrnuta do nařízení Komise 794/2004 ⁽⁷⁾ (dále jen „prováděcí nařízení“).
11. Ustanovení **čl. 14 odst. 1** procesního nařízení potvrzuje ustálenou judikaturu soudů Společenství ⁽⁸⁾ a ukládá Komisi povinnost vyžadovat navrácení protiprávní a neslučitelné podpory, pokud to nebude v rozporu s obecnými zásadami práva. Tento článek rovněž stanoví, že dotyčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby zajistil navrácení protiprávní podpory, jež byla shledána neslučitelnou se společným trhem. Ustanovení **čl. 14 odst. 2** stanoví, že podpora, která má být navržena, zahrnuje úroky od data, kdy byla protiprávní podpora k dispozici příjemci, do data jejího účinného navrácení. V prováděcím nařízení jsou upřesněny metody, jež se mají použít při výpočtu úroků pro navrácení. Ustanovení **čl. 14 odst. 3** procesního nařízení uvádí, že „navrácení se provede bezodkladně a v souladu s postupy vnitrostátního práva dotyčného členského státu za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise“.
12. V řadě nedávných rozsudků ESD blíže objasnil oblast působnosti a výklad čl. 14 odst. 3 procesního nařízení a zdůraznil nutnost okamžitého a účinného výkonu rozhodnutí o navrácení ⁽⁹⁾. Komise začala mimoto systematictěji používat rozsudek ve věci Deggendorf ⁽¹⁰⁾. Tento rozsudek Komisi umožňuje,

⁽⁴⁾ Věc C-70/72, *Komise v. Německo*, [1973] Sb. rozh. 813, odstavec 13.

⁽⁵⁾ Věc 121/73, *Markmann KG v. Německo a spolková země Šlesvicko-Holštýnsko*, [1973] Sb. rozh. 01495, věc 122/73, *Nordsee, Deutsche Hochseefischerei GmbH v. Německo a spolková země Porýní-Falc*, [1973] Sb. rozh. 01511 a věc 141/73, *Fritz Lohrey v. Německo a spolková země Hesensko*, [1973] Sb. rozh. 01527.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 318, 24.11.1983, s. 3.

⁽⁷⁾ Nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 140, 30.4.2004, s. 1).

⁽⁸⁾ Věc C-301/87, *Francie v. Komise*, [1990] Sb. rozh. I-307.

⁽⁹⁾ Věc C-415/03, *Komise v. Řecko*, („Olympic Airways“) [2005] Sb. rozh. I-03875 a věc C-232/05, *Komise v. Francie*, („Scott“) [2006], rozsudek ze dne 5. října 2006, dosud nezveřejněno.

⁽¹⁰⁾ Věc C-188/92, *TWD Textilwerke Deggendorf GmbH v. Německo*, („Deggendorf“) Sb. rozh. [1994], I-00833.

aby v případě, že jsou splněny určité podmínky, požadovala od členských států pozastavení vyplácení nové slučitelné podpory společnosti, dokud tato společnost nenahradí starou protiprávní a neslučitelnou podporu, na niž se vztahuje rozhodnutí o navrácení.

2.2 Účel a zásady politiky navrácení podpory

2.2.1 Účel navrácení

13. ESD několikrát uvedl, že účelem navrácení je obnovit na trhu stav, který předcházel poskytnutí podpory. To je nezbytné, aby bylo zajištěno zachování rovných podmínek na vnitřním trhu v souladu s čl. 3 písm. g) Smlouvy o ES. V této souvislosti ESD zdůraznil, že navrácení protiprávní a neslučitelné podpory není sankcí ⁽¹¹⁾, nýbrž logickým důsledkem zjištění její protiprávnosti ⁽¹²⁾. Nelze je proto považovat za nepřiměřené opatření vzhledem k cílům ustanovení Smlouvy v oblasti státních podpor ⁽¹³⁾.
14. Podle ESD je „obnovení dřívějšího stavu dosaženo, jakmile příjemce vrátí protiprávní a neslučitelnou podporu, čímž ztrácí výhodu, kterou měl na trhu ve vztahu ke svým soutěžitelům, a obnoví se stav, který předcházel poskytnutí podpory“ ⁽¹⁴⁾. Aby se vyloučilo finanční zvýhodnění související s protiprávní podporou, je nutno z částek protiprávně poskytnuté podpory zaplatit úrok. Tento úrok musí být rovnocenný finanční výhodě, která vyplývá z poskytnutí dotyčných prostředků zdarma po danou dobu ⁽¹⁵⁾.
15. ESD dále uvedl, že aby bylo rozhodnutí Komise o navrácení plně provedeno, musí opatření přijatá členským státem přinést konkrétní účinky, co se týče navrácení ⁽¹⁶⁾, a že vrácení musí být okamžité ⁽¹⁷⁾. K dosažení cíle navrácení je skutečně nezbytné, aby k vrácení podpory došlo neprodleně.

2.2.2 Povinnost navrátit protiprávní a neslučitelnou státní podporu a výjimky z této povinnosti

16. Ustanovení čl. 14 odst. 1 procesního nařízení upřesňuje, že „je-li v případech protiprávní podpory přijato záporné rozhodnutí, Komise rozhodne, že dotyčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil“.
17. Procesní nařízení stanoví dvě omezení, pokud jde o pravomoc Komise vyžadovat navrácení protiprávní a neslučitelné podpory. Ustanovení čl. 14 odst. 1 procesního nařízení stanoví, že Komise nebude vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s **obecnými zásadami práva**. Obecnými zásadami práva, jež se v této souvislosti nejčastěji uplatňují, je zásada ochrany legitimního očekávání ⁽¹⁸⁾ a zásada právní jistoty ⁽¹⁹⁾. Je důležité zmínit, že v souvislosti s navrácením ESD poskytl velmi restriktivní výklad těchto zásad. V článku 15 procesního nařízení se uvádí, že pravomoci Komise ve věci navrácení podpory podléhají promlčecí lhůtě deseti let (tzv. „**promlčecí doba**“). Promlčecí lhůta počíná dnem, kdy je protiprávní podpora udělena příjemci buď jako jednotlivá podpora, nebo v rámci režimu podpory. Jakékoli opatření přijaté Komisí ⁽²⁰⁾ nebo členským státem jednajícím na žádost Komise, týkající se protiprávní podpory, přerušuje běh promlčecí lhůty.

⁽¹¹⁾ Věc C-75/97, *Belgie v. Komise* [1999] Sb. rozh. I-03671, odstavec 65.

⁽¹²⁾ Věc C-183/91 *Komise v. Řecko* [1993] Sb. rozh. I-3131, odstavec 16.

⁽¹³⁾ Spojené věci C-278/92, C-279/92 a C-280/92, *Španělsko v. Komise*, [1994] Sb. rozh. I-04103, odstavec 75.

⁽¹⁴⁾ Věc C-348/93, *Komise v. Itálie* [1995] Sb. rozh. I-673, odstavec 27.

⁽¹⁵⁾ Věc T-459/93, *Siemens v. Komise* [1995] Sb. rozh. II-1675, odstavce 97 až 101.

⁽¹⁶⁾ Věc C-415/03, *Komise v. Řecko*, uvedená v poznámce pod čarou 9.

⁽¹⁷⁾ Věc C-232/05, *Komise v. Francie*, uvedená v poznámce pod čarou 9.

⁽¹⁸⁾ Pokud jde o zásadu ochrany legitimních očekávání, viz věc C 24/95, *Alcan*, [1997], Sb. rozh. I-1591, odstavec 25, věc C 5/89, *BUG-Alutechnik*, [1990], Sb. rozh. I-3437, odstavce 13 a 14. Co se týká příkladu, kdy ESD uznal existenci legitimních očekávání na straně příjemce, viz věc C 223/85, *RSV*, [1987], Sb. rozh. 4617.

⁽¹⁹⁾ Pokud jde o zásadu právní jistoty, viz věc T-115/94, *Opel Austria GmbH v. Rada*, [1997] Sb. rozh. II-00039 a věc C-372/97, *Itálie v. Komise*, [2004] Sb. rozh. I-3679, odstavce 116 až 118, spojené věci C-74/00P a C-75/00, *P Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise* [2002] Sb. rozh. I-7869, odstavec 140. Viz také věc T-308/00, *Saltzitter v. Komise* [2004], Sb. rozh. II-01933, odstavec 166.

⁽²⁰⁾ Pokud jde o výklad „jakéhokoli opatření Komise“, viz věc T-369/00, *Département du Loiret v. Komise*, [2003] Sb. rozh. II-01789.

18. Podle článku 249 Smlouvy o ES jsou rozhodnutí závazná v celém rozsahu pro ty členské státy, jimž jsou určena. Členský stát, jemuž je rozhodnutí určeno, je proto povinen toto rozhodnutí provést ⁽²¹⁾. ESD připustil pouze jednu výjimku z této povinnosti členského státu provést rozhodnutí o navrácení, které je mu určeno, a to existenci výjimečných okolností, jež pro členský stát znamenají **absolutní nemožnost** správného výkonu rozhodnutí ⁽²²⁾.
19. Podle soudů Společenství však nelze absolutní nemožnost pouze předpokládat. Členský stát musí prokázat, že se v dobré víře pokusil zajistit navrácení protiprávní podpory, a za účelem odstranění vzniklých potíží musí spolupracovat s Komisí v souladu s článkem 10 Smlouvy o ES ⁽²³⁾.
20. Z přezkumu judikatury vyplývá, že soudy Společenství vykládají pojem „absolutní nemožnost“ velmi restriktivně. Soudy několikrát potvrdily, že se členský stát nemůže dovolávat požadavků svého vnitrostátního práva, např. vnitrostátních předpisů o promlčení ⁽²⁴⁾ nebo neexistence nároku na navrácení podle vnitrostátního práva ⁽²⁵⁾, aby odůvodnil nesplnění rozhodnutí o navrácení ⁽²⁶⁾. Stejně tak ESD rozhodl, že povinnost navrátit podporu není dotčena okolnostmi souvisejícími s hospodářskou situací příjemce. Objasn timer, že společnost ve finančních obtížích nepředstavuje důkaz, že navrácení nebylo možné ⁽²⁷⁾. V tomto případě soud poukázal na to, že jediným způsobem, jak může členský stát prokázat absolutní nemožnost navrácení podpory, je neexistence dobytých aktiv ⁽²⁸⁾. V řadě případů členské státy tvrdily, že nebyly schopny vykonat rozhodnutí o navrácení kvůli správním nebo technickým obtížím s tím spojeným (např. velmi vysoký počet dotčených příjemců). Soud důsledně odmítal uznat, že takovéto obtíže představují absolutní nemožnost navrácení ⁽²⁹⁾. Obava z nepřekonatelných vnitřních obtíží nemůže odůvodnit nesplnění povinnosti členského státu podle práva Společenství ⁽³⁰⁾.

2.2.3 Použití vnitrostátních postupů a nutnost okamžitého a účinného výkonu

21. Ustanovení čl. 14 odst. 3 procesního nařízení stanoví, že „navrácení se provede bezodkladně a v souladu s postupy vnitrostátního práva dotyčného členského státu za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise“.
22. Pokud si členské státy mohou v souladu s vnitrostátním právem zvolit prostředky, jimiž rozhodnutí o navrácení provedou, zvolená opatření by měla zajistit úplný výkon rozhodnutí o navrácení. Je proto nutné, aby vnitrostátní opatření přijatá členskými státy vedla k **účinnému a okamžitému** výkonu rozhodnutí Komise.
23. V rozsudku ve věci Olympic Airways ⁽³¹⁾ ESD zdůraznil, že prováděcí opatření přijatá členským státem musí být **účinná** a přinést konkrétní výsledek, co se týče navrácení. Opatření přijatá členským státem musí vést ke skutečnému vymození částek, jež příjemce dluží. Ve svém nedávném rozsudku ve věci Scott ⁽³²⁾ ESD tuto linii potvrdil a zdůraznil, že vnitrostátní postupy, které nesplňují podmínky stanovené v čl. 14 odst. 3 procesního nařízení, by neměly být uplatněny. Vyvrátil zejména tvrzení členského státu, že přijal veškerá opatření v rámci svého právního řádu, a trval na tom, aby tato opatření vedla ke konkrétnímu výsledku, co se týče navrácení, a to ve lhůtě stanovené Komisí.

⁽²¹⁾ Věc 94/87 Komise v. Německo [1989] Sb. rozh. 175.

⁽²²⁾ Věc C-404/00, Komise v. Španělsko, [2003] Sb. rozh. I-6695.

⁽²³⁾ Věc C-280/95, Komise v. Itálie, [1998] Sb. rozh. I-259.

⁽²⁴⁾ Věc C-24/95, Alcan, [1997], Sb. rozh. 1591, odstavce 34–37.

⁽²⁵⁾ Věc C-303/88, Itálie v. Komise, [1991] Sb. rozh. I-1433.

⁽²⁶⁾ Věc C-52/84, Komise v. Belgie, [1986], Sb. rozh. 89, odstavec 9.

⁽²⁷⁾ Věc C-52/84, Komise v. Belgie, uvedená v poznámce pod čarou 26, odstavec 14.

⁽²⁸⁾ Věc C-499/99, Komise v. Španělsko [2002] Sb. rozh. I-06301.

⁽²⁹⁾ Věc C-280/95, Komise v. Itálie, uvedená v pozn. pod čarou 23.

⁽³⁰⁾ Věc C-6/97, Itálie v. Komise [1999] Sb. rozh. I-2981, odstavec 34.

⁽³¹⁾ Věc C-415/03, Komise v. Řecko, uvedená v poznámce pod čarou 9.

⁽³²⁾ Věc C-232/05, Komise v. Francie, uvedená v poznámce pod čarou 9.

24. Ustanovení čl. 14 odst. 3 procesního nařízení vyžaduje, aby rozhodnutí o navrácení byla provedena účinně a **okamžitě**. V rozsudku ve věci Scott ESD zdůraznil význam otázky času v procesu navrácení. Soud upřesnil, že použití vnitrostátních postupů nesmí být překážkou obnovení účinné hospodářské soutěže tím, že by bránilo okamžitému a účinnému výkonu rozhodnutí Komise. Vnitrostátní postupy, které brání okamžitému obnovení stavu, který předcházel poskytnutí protiprávních a neslučitelných podpor, a prodlužují z nich vyplývající neoprávněnou konkurenční výhodu, nesplňují podmínky stanovené v čl. 14 odst. 3 procesního nařízení.
25. V této souvislosti je důležité připomenout, že žaloba na zrušení rozhodnutí o navrácení podaná podle článku 230 Smlouvy o ES nemá odkladný účinek. V souvislosti s takovou žalobou však příjemce podpory může požádat o odklad výkonu rozhodnutí o navrácení podle článku 242 Smlouvy o ES. V žádostech o odklad je nutno uvést okolnosti prokazující naléhavost a rovněž skutkové a právní důvody, které na první pohled odůvodňují nařízení navrhovaných předběžných opatření. ESD a soud prvního stupně mohou poté (jestliže se domnívají, že to okolnosti vyžadují) nařídit, aby výkon napadeného rozhodnutí Komise byl odložen.
- 2.2.4. *Zásada loajální spolupráce*
26. Článek 10 Smlouvy členské státy zavazuje, aby usnadnily splnění úkolů Společenství, a orgánům EU a členským státům ukládá vzájemnou povinnost spolupracovat za účelem dosažení cílů Smlouvy.
27. V rámci provádění rozhodnutí o navrácení Komise a orgány členských států proto musejí spolupracovat za účelem dosažení cíle obnovení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.
28. Pokud se členský stát při výkonu rozhodnutí o navrácení ve stanovené lhůtě setká s nepředvídanými nebo nepředvídatelnými obtížemi nebo jestliže si uvědomuje důsledky, které Komise přehlédla, měl by tyto problémy předložit Komisi ke zvážení spolu s návrhy na odpovídající změny ⁽³³⁾. V tomto případě musí Komise a dotčený členský stát v dobré víře spolupracovat za účelem překonání obtíží při plném dodržování ustanovení Smlouvy o ES ⁽³⁴⁾. Zásada loajální spolupráce obdobně vyžaduje, aby členské státy poskytly Komisi veškeré informace, které ji umožní zjistit, zda zvolené prostředky představují upravené provedení rozhodnutí ⁽³⁵⁾.
29. Informování Komise o technických a právních obtížích spojených s provedením rozhodnutí o navrácení však nezprošťuje členské státy povinnosti učinit veškerá nezbytná opatření, aby dotýčný podnik podporu vrátil, a navrhnout Komisi vhodná opatření k provedení rozhodnutí ⁽³⁶⁾.

3. PROVÁDĚNÍ POLITIKY NAVRÁCENÍ PODPORY

30. Komise i členské státy musejí hrát zásadní úlohu při provádění rozhodnutí o navrácení a mohou přispět k účinnému prosazování politiky navrácení podpory.

3.1. Úloha Komise

31. Rozhodnutí Komise o navrácení ukládá dotčenému členskému státu povinnost zajistit navrácení podpory. Vyžaduje, aby daný členský stát zajistil navrácení určité výše podpory příjemcem či více příjemci ve stanovené lhůtě. Zkušenosti ukazují, že rychlost, s jakou je rozhodnutí o navrácení vykonáno, je ovlivněna přesností nebo úplností zmíněného rozhodnutí. Komise proto bude pokračovat v úsilí zajistit, aby rozhodnutí o navrácení obsahovala jednoznačný údaj o výši podpory, která má být navrátna, podniku (podnicích), jichž se navrácení týká, a lhůtě, v níž by mělo k navrácení dojít.

⁽³³⁾ Věc C-404/00, *Komise v. Španělsko*, uvedená v poznámce pod čarou 22.

⁽³⁴⁾ Věc C-94/87, *Komise v. Německo* [1989] Sb. rozh. 175, odstavec 9, věc C-348/93, *Komise v. Itálie*, uvedená v poznámce pod čarou 14, odstavec 17.

⁽³⁵⁾ Pokud jde o názorný příklad návrhů na provedení, viz věc C-209/00, *Komise v. Německo* [2002] Sb. rozh. I-11695.

⁽³⁶⁾ Věc 94/87, *Komise v. Německo*, uvedená v poznámce pod čarou 34, odstavec 10.

Určení podniků, které musejí podporu vrátit

32. Protiprávní a neslučitelnou podporu musejí vrátit podniky, které z ní skutečně měly prospěch⁽³⁷⁾. Komise bude nadále používat stávající postup, kdy ve svých rozhodnutích o navrácení pokud možno určuje totožnost podniku (podniků), který (které) musí podporu vrátit. Jestliže se ve fázi provádění zdá, že podpora byla převedena na jiné subjekty, členský stát musí rozšířit navrácení tak, aby zahrnovalo všechny skutečné příjemce s cílem zajistit, aby nebyla obcházena povinnost navrátit podporu.
33. Soudy Společenství poskytly určité vodítko, pokud jde o podmínky, kdy povinnost navrátit podporu musí být rozšířena na společnosti, které nebyly původními příjemci protiprávní a neslučitelné podpory. Podle ESD může k převedení nepatřičné výhody dojít, pokud jsou aktiva původního příjemce podpory převedena na třetí stranu za cenu, která je nižší než jejich tržní hodnota, někdy na nástupnickou společnost, která byla založena s cílem obejít příkaz navrátit podporu. Pokud Komise může prokázat, že aktiva byla prodána za cenu nižší, než je jejich tržní hodnota, zejména nástupnické společnosti, která byla založena s cílem obejít příkaz k navrácení podpory, ESD se domnívá, že příkaz k navrácení podpory lze rozšířit na tuto třetí stranu⁽³⁸⁾. Typickými příklady obcházení jsou případy, kdy převod nemá žádnou jinou ekonomickou logiku než učinit příkaz navrátit podporu neplatným⁽³⁹⁾.
34. Pokud jde o převedení akcií nebo podílů společnosti, která má nahradit protiprávní a neslučitelnou podporu (prodej majetkové účasti), ESD rozhodl⁽⁴⁰⁾, že prodejem akcií nebo podílů v této společnosti třetí straně není dotčena povinnost příjemce nahradit takovou podporu⁽⁴¹⁾. Lze-li zjistit, že strana, která tyto akcie nebo podíly koupila, zaplatila aktuální tržní cenu akcií nebo podílů takovéto společnosti, nelze mít za to, že měla prospěch z výhody, která by mohla představovat státní podporu⁽⁴²⁾.
35. Pokud Komise přijme rozhodnutí o navrácení týkající se režimů podpor, není obvykle schopna v samotném rozhodnutí určit všechny podniky, které obdržely protiprávní a neslučitelnou podporu. To bude muset provést na počátku procesu provádění dotčený členský stát, který musí přihlídnout k individuální situaci jednotlivých dotčených podniků⁽⁴³⁾.

Stanovení částky, jež má být navracena

36. Cíle navrácení podpory je dosaženo, „jakmile jsou dotčené podpory, zvýšené případně o úroky z prodlení, vráceny příjemcem nebo, jinými slovy, podniky, které z nich skutečně měly prospěch. Tímto vrácením tak příjemce ztrácí výhodu, kterou měl na trhu ve vztahu ke svým soutěžitelům, a dochází k obnovení situace před poskytnutím podpory“⁽⁴⁴⁾.
37. V rozhodnutích o navrácení bude Komise (stejně jak to již dělala v minulosti) jednoznačně určovat opatření protiprávní a neslučitelné podpory, která podléhají navrácení. Pokud bude mít Komise k dispozici potřebné údaje, bude se snažit vyčíslit přesnou výši podpory, jež má být navracena. Je však zřejmé, že Komise nemůže stanovit přesnou částku, která má být navracena, a právní předpisy to od ní ani nevyžadují. Postačuje, aby rozhodnutí Komise obsahovalo informaci, která členskému státu umožní stanovit tuto částku bez větších potíží⁽⁴⁵⁾.

⁽³⁷⁾ Věc C-303/88, *Itálie v. Komise*, [1991] Sb. rozh. I-1433, odstavec 57; věc C-277/00, *Německo v. Komise* („SMI“) [2004] Sb. rozh. I-3925, odstavec 75.

⁽³⁸⁾ Věc C-277/00, *Německo v. Komise*, uvedená v poznámce pod čarou 37.

⁽³⁹⁾ Věc C-328/99 a C-399/00 *Itálie a SMI 2 Multimedia Spa v. Komise*. Jiný případ obcházení viz věc C-415/03, *Komise v. Recko*, uvedená v poznámce pod čarou 9.

⁽⁴⁰⁾ Věc C-328/99 a C-399/00, *Itálie a SMI 2 Multimedia v. Komise* [2003] Sb. rozh. I-4035, odstavec 83.

⁽⁴¹⁾ V případě privatizace společnosti, která obdržela podporu, jež Komise prohlásila za slučitelnou, může členský stát v dohodě o privatizaci zavést ustanovení o odpovědnosti na ochranu kupujícího proti riziku, že původní rozhodnutí Komise o schválení podpory bude soudy Společenství zrušeno a nahrazeno rozhodnutím Komise, které nařídí navrácení této podpory příjemcem. Toto ustanovení by mohlo umožnit úpravu ceny, kterou kupující za privatizovanou společnost zaplatí, aby se patřičně zohlednila nová povinnost vrátit podporu.

⁽⁴²⁾ Věc C-277/00, *Německo v. Komise*, uvedená v poznámce pod čarou 37, odstavec 80.

⁽⁴³⁾ Věc C-310/99, *Itálie v. Komise*, [2002] Sb. rozh. I-2289, odstavec 91.

⁽⁴⁴⁾ Věc C-277/00, *Německo v. Komise*, uvedená v poznámce pod čarou 37, odstavce 74–76.

⁽⁴⁵⁾ Věc C-480/98, *Španělsko v. Komise*, [2000] Sb. rozh. I 8717, odstavec 25 a spojené věci C-67/85, C-68/85 a C-70/85, *Kwekerij van der Kooy BV a další v. Komise* [1988], Sb. rozh. 219.

38. V případě režimu protiprávní a neslučitelné podpory Komise není schopna vyčíslit výši neslučitelné podpory, kterou má vrátit jednotlivý příjemce. To by vyžadovalo podrobnou analýzu členského státu týkající se podpory poskytnuté v každém jednotlivém případě na základě dotyčného režimu. Komise proto ve svém rozhodnutí uvádí, že členské státy musejí zajistit navrácení veškeré podpory, ledaže byla poskytnuta na konkrétní projekt, který v době poskytnutí podpory splňoval veškeré podmínky nařízení o blokových výjimkách nebo režimu podpor schváleného Komisí.
39. Podle čl. 14 odst. 2 procesního nařízení musí podpora, která má být navržena podle rozhodnutí o navrácení, zahrnovat úroky v přiměřené výši stanovené Komisí. Úroky jsou splatné od data, kdy byla protiprávní podpora k dispozici příjemci, do data jejího navrácení ⁽⁴⁶⁾. Prováděcí nařízení stanoví, že úroková sazba se uplatňuje jako složený úrok až do data navrácení podpory.

Harmonogram provedení rozhodnutí

40. V minulosti rozhodnutí Komise o navrácení stanovila jednotnou lhůtu v délce dvou měsíců, během níž dotčený členský stát musel Komisi oznámit opatření, jež přijal ke splnění daného rozhodnutí. Soud potvrdil, že tuto lhůtu je třeba považovat za lhůtu pro vlastní výkon rozhodnutí Komise ⁽⁴⁷⁾.
41. Soud dále dospěl k závěru, že kontakty a jednání mezi Komisí a členským státem v souvislosti s výkonem rozhodnutí Komise nemohou členský stát zprostit povinnosti učinit všechna nezbytná opatření k výkonu rozhodnutí ve stanovené lhůtě ⁽⁴⁸⁾.
42. Komise uznává, že dvouměsíční lhůta pro výkon jejího rozhodnutí je ve většině případů příliš krátká. Proto se rozhodla lhůtu pro výkon rozhodnutí o navrácení prodloužit na čtyři měsíce. Od tohoto okamžiku bude Komise ve svých rozhodnutích stanovovat dvě lhůty:
- první lhůtu v délce dvou měsíců od vstupu v platnost rozhodnutí, během níž členské státy musejí Komisi *informovat* o plánovaných nebo přijatých opatřeních;
 - druhou lhůtu v délce čtyř měsíců od vstupu v platnost rozhodnutí, během níž musí být rozhodnutí Komise *vykonáno*.
43. Pokud se členský stát setká s vážnými obtížemi, které mu brání dodržet některou z těchto lhůt, musí o těchto obtížích informovat Komisi a uvést patřičné odůvodnění. Komise poté může prodloužit lhůtu v souladu se zásadou loajální spolupráce ⁽⁴⁹⁾.

3.2 Úloha členských států: provádění rozhodnutí o navrácení

3.2.1 Kdo je odpovědný za provedení rozhodnutí o navrácení?

44. Za provedení rozhodnutí o navrácení odpovídá členský stát. Ustanovení čl. 14 odst. 1 procesního nařízení stanoví, že dotyčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil.
45. V této souvislosti je důležité mít na paměti, že ESD několikrát připomenul, že rozhodnutí Komise určené členskému státu je závazné pro všechny orgány tohoto státu, včetně jeho soudů ⁽⁵⁰⁾. To znamená, že každý orgán členského státu, jenž se podílí na provedení rozhodnutí o navrácení, musí učinit všechna nezbytná opatření, aby zajistil okamžitý a účinný výkon takového rozhodnutí.

⁽⁴⁶⁾ V této souvislosti viz výjimku v rozsudku ve věci C-480/98, *Španělsko v. Komise*, uvedeném v poznámce pod čarou 45, odstavec 36 a násl.

⁽⁴⁷⁾ Věc C-207/05, *Komise v. Itálie*, [2006], Sb. rozh. I-00070, odstavce 31–36; viz rovněž věc C-378/98, *Komise v. Belgie*, [2001], Sb. rozh. I-5107, odstavec 28 a věc C-232/05 *Komise v. Francie*, uvedená v poznámce pod čarou 9.

⁽⁴⁸⁾ Věc C-5/86, *Komise/Belgie*, [1987] Sb. rozh. 1773.

⁽⁴⁹⁾ Věc C-207/05, *Komise v. Itálie* (2006), rozsudek ze dne 1. června 2006.

⁽⁵⁰⁾ Věc 249/85. *Albako Margarinefabrik Maria von der Linde GmbH & Co. KG v. Bundesanstalt für landwirtschaftliche Marktordnung*, [1987], Sb. rozh. 02345.

46. Právo Společenství nestanoví, který orgán členského státu by měl být pověřen provedením rozhodnutí o navrácení v praxi. Je proto na vnitrostátním právním systému každého členského státu, aby jmenoval subjekty, které budou odpovědné za provedení rozhodnutí o navrácení. Autoři studie o prosazování poznamenávají, že „zásadou, která je společná pro všechny země, jichž se šetření týkalo, je to, že navrácení podpory musí zajistit orgán, který podporu poskytl. To vede k zapojení různých ústředních, regionálních a místních orgánů do procesu navrácení⁽⁵¹⁾“. Poukazují rovněž na to, že některé členské státy pověřily jeden ústřední orgán kontrolou a dohledem, pokud jde o proces navrácení. Tento orgán je obvykle v neustálém styku s Komisí. Autoři studie o prosazování dospěli k závěru, že se zdá, že existence takovéhoho ústředního orgánu přispívá k účinnějšímu provedení rozhodnutí o navrácení.

3.2.2 Splnění povinnosti navrátit podporu

47. Ustanovení čl. 14 odst. 3 procesního nařízení členskému státu ukládá povinnost, aby neprodleně zahájil řízení o navrácení podpory. Jak bylo uvedeno v oddíle 3.1, v rozhodnutí o navrácení je stanovena lhůta, během níž musí členský stát poskytnout přesné informace o opatřeních, která přijal a která plánuje za účelem výkonu rozhodnutí. Od členského státu se zejména vyžaduje, aby poskytl úplné informace o totožnosti příjemců protiprávní a neslučitelné podpory, částkách podpory a vnitrostátním postupu, který se použije k zajištění navrácení. Od členského státu se dále vyžaduje, aby poskytl doklady prokazující, že příjemce byl informován o své povinnosti podporu vrátit.

Určení příjemce podpory a stanovení částky, jež má být navrácena

48. Rozhodnutí o navrácení neobsahuje vždy úplné informace o totožnosti příjemců ani o částkách podpory, jež mají být navráceny. V těchto případech musí členský stát neprodleně určit podniky, jichž se rozhodnutí týká, a vyčíslit přesnou částku podpory, jež má každý příjemce vrátit.
49. V případě protiprávních a neslučitelných režimů se od členského státu požaduje, aby vypracoval podrobnou analýzu každé jednotlivé podpory poskytnuté na základě uvedeného režimu. Aby mohla být určena přesná částka podpory, která má být navrácena každým jednotlivým příjemcem podle tohoto režimu, je třeba vymezit rozsah, v jakém byla podpora poskytnuta na konkrétní projekt, který v době poskytnutí podpory splňoval všechny podmínky nařízení o blokových výjimkách nebo režimu podpor schváleného Komisí. V těchto případech může členský stát uplatnit důležitou zásadu *de minimis* použitelnou v okamžiku poskytnutí protiprávní a neslučitelné podpory, která je předmětem rozhodnutí o navrácení.
50. Vnitrostátní orgány mohou při stanovování částky, jež má být nahrazena, vzít v úvahu dopad daňového systému. Pokud příjemce protiprávní a neslučitelné podpory zaplatil z obdržené podpory daň, mohou vnitrostátní orgány v souladu se svými vnitrostátními daňovými předpisy zohlednit dříve zaplacenou daň tak, že budou vymáhat pouze čistou částku, která byla příjemci poskytnuta⁽⁵²⁾. Komise se domnívá, že v těchto případech musejí vnitrostátní orgány zajistit, aby příjemce nemohl využít dalšího snížení daně založeného na tvrzení, že úhradou se snížil jeho zdanitelný příjem, neboť to by znamenalo, že čistá částka, kterou má navrátit, je nižší než původně poskytnutá čistá částka.

Použitelné postupy navrácení

51. Autoři studie o prosazování uvádějí dostatečné důkazy, že postupy navrácení se v jednotlivých členských státech značně liší. Ze studie rovněž vyplývá, že i v jednom členském státě může být k zajištění navrácení protiprávní a neslučitelné podpory použito několik postupů. Ve většině členských států je použitelný postup navrácení obvykle stanoven podle povahy opatření, na jehož základě byla podpora přiznána. Obecně je správní řízení mnohem účinnější než občanskoprávní řízení, jelikož správní příkazy k navrácení podpory jsou nebo mohou být okamžitě vykonatelné⁽⁵³⁾.

⁽⁵¹⁾ Viz strana 521 studie.

⁽⁵²⁾ Věc T-459/93, *Siemens v. Komise*, [1995], Sb. rozh. II-1675, odstavec 83. Viz také věc C-148/04, *Unicredito Spa v. Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova I*, [2005], Sb. rozh. I-11137, odstavce 117–120.

⁽⁵³⁾ Viz strana 522 a násl. studie.

52. Právo Společenství nestanoví, který postup by členský stát měl k výkonu rozhodnutí o navrácení použít. Členské státy by si však měly být vědomy toho, že výběr a použití vnitrostátního postupu podléhá podmínce, že tento postup umožňuje okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise. To znamená, že by odpovědné orgány měly pečlivě uvážit celou škálu nástrojů pro navrácení podpory, které jsou k dispozici podle vnitrostátního práva, a vybrat postup, který s největší pravděpodobností zajistí okamžitý výkon rozhodnutí ⁽⁵⁴⁾. Měly by použít zrychlené postupy, je-li to podle vnitrostátního práva možné. Podle zásady rovnocennosti a účinnosti tyto postupy nesmí být méně příznivé než postupy, jimiž se řídí obdobná vnitrostátní opatření, a neměly by vést k tomu, že v praxi je nemožné či mimořádně obtížné uplatňovat práva udělená právem Společenství ⁽⁵⁵⁾.
53. Obecněji, členské státy by neměly mít možnost vytvořit překážky, pokud jde o způsob provádění rozhodnutí Komise o navrácení ⁽⁵⁶⁾. Orgány členských států mají proto povinnost ponechat stranou jakákoliv ustanovení vnitrostátního práva, která mohou bránit okamžitému výkonu rozhodnutí Komise ⁽⁵⁷⁾.

Oznamování příkazů navrátit podporu a jejich výkon

54. Jakmile byl stanoven příjemce, částka, která má být navržena, a použitelný postup, měly by být příkazy navrátit podporu zaslány neprodleně příjemcům protiprávní a neslučitelné podpory ve lhůtě stanovené v rozhodnutí Komise. Orgány odpovědné za navrácení musejí zajistit, aby příkazy navrátit podporu byly vykonány a aby k navrácení došlo ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o navrácení. Pokud příjemce nesplní příkaz navrátit podporu, členské státy musejí usilovat o okamžité vymození vymahatelných pohledávek podle vnitrostátního práva.

3.2.3 Spory projednávané u vnitrostátních soudů

55. Provedení rozhodnutí o navrácení může vést k sporu projednávanému vnitrostátními soudy. Ačkoliv v soudních tradicích a systémech jednotlivých členských států existují velmi významné rozdíly, lze rozlišit dvě hlavní kategorie soudních sporů v souvislosti s navrácením podpory: žaloby podané orgánem odpovědným za navrácení za účelem vydání soudního příkazu, jenž by neochotného příjemce donutil vrátit protiprávní a neslučitelnou podporu, a žaloby podané příjemci, které napadají příkaz navrátit podporu.
56. Analýza provedená v rámci studie o prosazování poskytuje důkazy, že výkon rozhodnutí o navrácení může být mnoho let odkládán, jsou-li vnitrostátní opatření přijata k provedení rozhodnutí o navrácení soudně napadena. Tak tomu je zejména tehdy, je-li vlastní rozhodnutí o navrácení napadeno u soudů Společenství a jsou-li vnitrostátní soudci požádáni o odklad provedení vnitrostátních opatření, dokud soudy Společenství nerozhodnou o platnosti rozhodnutí o navrácení.
57. ESD rozhodl, že příjemce podpory, který by mohl bez jakékoliv pochybnosti napadnout rozhodnutí Komise o navrácení podle článku 230 (Smlouvy o ES) u evropského soudu, nemůže zpochybnit platnost rozhodnutí v řízení u vnitrostátního soudu z důvodu, že rozhodnutí bylo protiprávní ⁽⁵⁸⁾. Z toho vyplývá, že příjemce podpory, který mohl požádat o předběžné opatření u soudů Společenství v souladu s články 242 a 243 Smlouvy o ES a neučinil tak, nemůže požádat o odklad opatření přijatých vnitrostátními orgány za účelem provedení rozhodnutí z důvodů souvisejících s platností rozhodnutí. Tato otázka je vyhrazena soudům Společenství ⁽⁵⁹⁾.

⁽⁵⁴⁾ V tomto ohledu studie vyzdvihuje nedávný pokus německých orgánů o vymození vymahatelné pohledávky ve věci Kvaerner Warnow Werft, kdy podpora byla udělena na základě dohody soukromého práva. Když příjemce odmítl podporu nahradit, příslušný orgán rozhodl, že nepodá žalobu u občanskoprávního soudu, nýbrž vydal správní akt nařizující okamžité vrácení podpory. Kromě toho prohlásil akt za okamžitě vykonatelný. Vyšší správní soud v Berlíně-Brandenburgu rozhodl, že příslušný orgán nebyl povinen zajistit navrácení podpory stejným způsobem, jakým byla udělena, a připustil, že v zájmu plné účinnosti („effet utile“) rozhodnutí Komise by příslušný orgán mohl vymáhat navrácení podpory pomocí správního aktu. Bude-li tento rozsudek v dalších řízeních potvrzen, lze očekávat, že v budoucnu bude v Německu navrácení podpory prováděno v zásadě podle správních předpisů.

⁽⁵⁵⁾ Věc C-13/01, *Safalero*, [2003], Sb. rozh. I-8679, odstavce 49–50.

⁽⁵⁶⁾ Věc C-48/71, *Komise v. Itálie*, [1972] Sb. rozh. 00529.

⁽⁵⁷⁾ Věc C-232/05, *Komise v. Francie*, uvedená v poznámce pod čarou 9.

⁽⁵⁸⁾ Věc C-188/92, *TWD Textilwerke Deggendorf GmbH v. Německo*, uvedená v poznámce pod čarou 10.

⁽⁵⁹⁾ Jak bylo znovu potvrzeno v rozsudku ve věci C-232/05, *Komise v. Francie*, uvedeném v poznámce pod čarou 9.

58. Na druhou stranu, v případech, kdy není zcela zřejmé, zda je žaloba na zrušení podaná příjemcem podpory s ohledem na napadené rozhodnutí přípustná, musí být příjemci podpory poskytnuta přiměřená právní ochrana. Pokud příjemce podpory zpochybní provedení rozhodnutí v řízení u vnitrostátního soudu z důvodu, že takovéto rozhodnutí o navrácení bylo protiprávní, vnitrostátní soudce musí ESD předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se platnosti tohoto rozhodnutí v souladu s článkem 234 (Smlouvy o ES) ⁽⁶⁰⁾.
59. Pokud příjemce požádá rovněž o předběžné opatření s ohledem na vnitrostátní opatření přijatá za účelem provedení rozhodnutí o navrácení kvůli údajné protiprávnosti rozhodnutí Komise o navrácení, vnitrostátní soudce musí posoudit, zda daný případ splňuje podmínky stanovené ESD v rozsudcích ve věci *Zuckerfabrik* ⁽⁶¹⁾ a *Atlanta* ⁽⁶²⁾. Podle ustálené judikatury může vnitrostátní soud nařídit předběžné opatření pouze tehdy, pokud:
- 1) tento soud vezme v úvahu vážné pochybnosti, co se týká platnosti aktu Společenství, a nebyla-li platnost napadeného aktu již dříve projednávána Soudním dvorem, postoupí tuto otázku Soudnímu dvoru;
 - 2) je prokázána naléhavost, že předběžné opatření je nezbytné, aby se zamezilo vzniku vážné a nenapravitelné škody straně, která o předběžné opatření žádá;
 - 3) soud vezme patřičně v úvahu zájem Společenství a
 - 4) ve svém posouzení všech těchto podmínek dodrží rozhodnutí Soudního dvora nebo soudu prvního stupně ohledně právnosti nařízení aktu Společenství nebo ohledně žádosti o předběžná opatření usilující o obdobné předběžné opatření na úrovni Společenství ⁽⁶³⁾.

3.2.4 Zvláštní případ nesolventních příjemců

60. Úvodem je důležité připomenout, že podle ustálené judikatury ESD nemá skutečnost, že příjemce je nesolventní nebo že proti němu bylo zahájeno konkurzní řízení, žádný účinek na jeho povinnost vrátit protiprávní a neslučitelnou podporu ⁽⁶⁴⁾.
61. Ve většině případů týkajících se nesolventního příjemce podpory nebude možné navrátit protiprávní a neslučitelnou podporu v plné výši (včetně úroků), jelikož aktiva příjemce nebudou postačovat k uspokojení pohledávek všech věřitelů. Není proto možné obnovit plně předchozí stav obvyklým způsobem. Jelikož hlavním cílem navrácení podpory je ukončit narušení hospodářské soutěže, ESD uvedl, že v těchto případech lze za přijatelnou možnost navrácení považovat likvidaci příjemce ⁽⁶⁵⁾. Komise se proto domnívá, že rozhodnutí, kterým se od členského státu vyžaduje, aby nesolventní příjemce navrátil protiprávní a neslučitelnou podporu, lze proto považovat za řádně vykonané v případě, že dojde k úplnému navrácení podpory, nebo v případě částečného navrácení, je-li společnost zlikvidována a její aktiva jsou prodána za tržních podmínek.
62. Při provádění rozhodnutí o navrácení týkajících se nesolventních příjemců by orgány členského státu měly zajistit, aby v rámci konkurzního řízení byly patřičně zohledněny zájmy Společenství, a to zejména s ohledem na nutnost okamžitě ukončit narušování hospodářské soutěže způsobené poskytnutím protiprávní a neslučitelné podpory.

⁽⁶⁰⁾ Věc C-346/03, *Atzeni a další*, [2006], Sb. rozh. I-01875, odstavce 30–34.

⁽⁶¹⁾ Spojené věci C-143/88 a C-92/89, *Zuckerfabrik Süderdithmarschen A.G. a další*, [1991], Sb. rozh. I-415, odstavec 23 a násl.

⁽⁶²⁾ Věc C-465/93, *Atlanta Fruchthandels-gesellschaft mbH a další*, [1995], Sb. rozh. I-3761, odstavec 51.

⁽⁶³⁾ Věc C-465/93, *Atlanta Fruchthandels-gesellschaft mbH a další*, uvedená v poznámce pod čarou 61, odstavec 51.

⁽⁶⁴⁾ Věc C-42-93, *Španělsko v. Komise („Merco“)* [1994], Sb. rozh. I-4175.

⁽⁶⁵⁾ Věc C-52/84, *Komise v. Belgie*; [1986] Sb. rozh. s. 9.

63. Zkušenosti Komise však ukazují, že pouhá registrace pohledávek v rámci konkurzního řízení není vždy dostačující, aby zajistila okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise o navrácení. Použitím určitých ustanovení vnitrostátního úpadkového práva může být narušen účinek rozhodnutí o navrácení tím, že umožňuje příslušným podnikům navzdory neúplnému navrácení podpory další činnost, čímž pokračuje narušování hospodářské soutěže. Komise se na základě svých zkušeností získaných v případech, kdy mají podporu navrátit nesolventní příjemci, domnívá, že je nutné určit povinnosti členských států v jednotlivých fázích konkurzního řízení.
64. Členský stát musí neprodleně zaregistrovat své pohledávky v konkurzním řízení ⁽⁶⁶⁾. Podle judikatury Evropského soudního dvora probíhá navrácení podle vnitrostátních konkurzních pravidel ⁽⁶⁷⁾. Dlužná částka tak bude uhrazena prostřednictvím statusu, který mu byl přiznán podle vnitrostátních právních předpisů.
65. V minulosti existovaly případy, kdy správce konkurzní podstaty odmítl zaregistrovat nárok v rámci konkurzního řízení, a to z důvodu formy protiprávní a neslučitelné podpory (například, pokud byla podpora poskytnuta ve formě kapitálového vkladu). Komise se domnívá, že tato situace je problematická, zejména pokud by takové odmítnutí zbavilo orgány zodpovědné za výkon rozhodnutí o navrácení všech prostředků na zajištění toho, aby během konkurzního řízení byl řádně zohledněn zájem Společenství. Komise se proto domnívá, že by členský stát měl zpochybnit odmítnutí správce konkurzní podstaty zaregistrovat jeho nárok ⁽⁶⁸⁾.
66. Aby bylo zajištěno okamžité a účinné provedení rozhodnutí Komise o navrácení, se Komise domnívá, že orgány zodpovědné za výkon rozhodnutí o navrácení by se měly odvolat proti každému rozhodnutí správce konkurzní podstaty nebo konkurzního soudu, které nesolventnímu příjemci umožňuje pokračovat v činnosti po lhůtách stanovených v rozhodnutí o navrácení. Obdobně vnitrostátní soudy (jestliže se setkají s takovouto žádostí) by měly plně zohledňovat zájmy Společenství, zejména potřebu zajistit, aby výkon rozhodnutí Komise byl okamžitý a narušení hospodářské soutěže zapříčiněné protiprávní a neslučitelnou podporou bylo ukončeno co nejdříve. Komise se domnívá, že by proto neměly nesolventnímu příjemci povolit, aby pokračoval v činnosti, dokud nedojde k úplnému navrácení.
67. Pokud je výboru věřitelů navržen plán pokračování, který zahrnuje pokračování činnosti příjemce, vnitrostátní orgány zodpovědné za výkon rozhodnutí o navrácení mohou tento plán podpořit pouze tehdy, je-li zajištěno, že podpora je vrácena v plné výši ve lhůtách stanovených v rozhodnutí Komise o navrácení. Členský stát se zejména nemůže vzdát části své vymahatelné pohledávky, ani nemůže přijmout jakékoli jiné řešení, které by nevedlo k okamžitému ukončení činnosti příjemce. Není-li protiprávní a neslučitelná podpora plně a okamžitě vrácena, orgány zodpovědné za výkon rozhodnutí o navrácení by měly přijmout veškerá opatření, která mají k dispozici, aby zabránily přijetí plánu pokračování, a trvat na ukončení činnosti příjemce ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o navrácení.
68. V případě likvidace a nebyla-li podpora plně vrácena, by členský stát měl zabránit převodu aktiv, který se neuskuteční za tržních podmínek a/nebo jehož účelem je obejít rozhodnutí o navrácení. K dosažení „korektního převodu aktiv“ musí členský stát zajistit, aby nepatřičná výhoda vytvořená podporou nebyla převedena na nabyvatele aktiv. Tak tomu může být v případě, jsou-li aktiva původního příjemce podpory převedena na třetí stranu za cenu, která je nižší než jejich tržní hodnota, nebo na nástupnickou společnost, která byla založena s cílem obejít příkaz navrátit podporu. V tomto případě je nutno příkaz k navrácení podpory rozšířit na tuto třetí stranu ⁽⁶⁹⁾.

⁽⁶⁶⁾ C-142/87 Komise v. Belgie; (1990), Sb. rozh. I-959 § 62.

⁽⁶⁷⁾ Věc C-142/87, tamtéž. Věc C-499/99, Komise v. Španělsko („Magefesa“) [2002], Sb. rozh. I-603, odstavce 28–44.

⁽⁶⁸⁾ Viz rozhodnutí obchodní komory soudu v Ambergu ze dne 23. června 2001 v souvislosti s podporou poskytnutou Německem podniku „Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH“ [rozhodnutí Komise 96/178/ESUO (Úř. věst. L 53, 2.3.1996, s. 41)]. V tomto případě německý soud nepřijal odmítnutí správce konkurzní podstaty zaregistrovat nárok na pohledávku vyplývající z protiprávní a neslučitelné podpory ve formě kapitálového vkladu, neboť by zabránilo výkonu rozhodnutí o navrácení.

⁽⁶⁹⁾ Věc C-277/00, Německo v. Komise, uvedená v poznámce pod čarou 37.

4. DŮSLEDKY NEPROVEDENÍ ROZHODNUTÍ KOMISE O NAVRÁCENÍ

69. Má se za to, že členský stát splnil rozhodnutí o navrácení, je-li podpora plně nahrazena ve stanovené lhůtě nebo jestliže v případě nesolventního příjemce dojde k likvidaci společnosti za tržních podmínek.
70. Komise může v řádně odůvodněných případech rovněž uznat prozatímní provedení rozhodnutí, pokud je předmětem sporu před vnitrostátním soudem nebo soudem Společenství (např. uhrazení celé částky protiprávní a neslučitelné podpory na zablokovaný účet ⁽⁷⁰⁾). Členský stát musí zajistit, aby u dané společnosti skončila výhoda spojená s protiprávní a neslučitelnou podporou ⁽⁷¹⁾. Členský stát by měl Komisi předložit ke schválení odůvodnění přijetí těchto prozatímních opatření a úplný popis plánovaného prozatímního opatření.
71. Pokud dotčený členský stát nesplnil rozhodnutí o navrácení a nemohl-li prokázat absolutní nemožnost navrácení, Komise může zahájit řízení pro nesplnění povinností. Jsou-li splněny určité podmínky, může navíc požadovat, aby dotčený členský stát pozastavil vyplacení nové slučitelné podpory danému příjemci nebo příjemcům na základě uplatnění zásady z rozsudku ve věci Deggendorf.

4.1 Řízení pro nesplnění povinností

— Žaloby na základě čl. 88 odst. 2 Smlouvy o ES

72. Jestliže dotčený členský stát nesplní rozhodnutí o navrácení ve stanovené lhůtě a nemůže-li prokázat absolutní nemožnost, Komise (jak již činila) nebo jiný zúčastněný stát může tuto záležitost postoupit přímo ESD podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy. Komise poté může použít tvrzení týkající se chování výkonných, legislativních nebo soudních orgánů dotčeného členského státu, jelikož členský stát je nutno brát v úvahu jako celek ⁽⁷²⁾.

— Žaloby na základě čl. 228 odst. 2 Smlouvy o ES

73. Pokud ESD odsoudí členský stát za nesplnění rozhodnutí Komise a jestliže se Komise domnívá, že dotčený členský stát nesplnil rozsudek ESD, Komise může sledovat věc v souladu s čl. 228 odst. 2 Smlouvy. V tomto případě Komise poté, co členskému státu umožnila podat připomínky, vydá odůvodněné stanovisko s uvedením bodů, s ohledem na něž dotčený členský stát nesplnil rozsudek ESD.
74. Pokud dotčený členský stát neučiní nezbytná opatření, aby splnil rozsudek ESD ve lhůtě stanovené v odůvodněném stanovisku, Komise může postoupit záležitost ESD podle čl. 228 odst. 2 Smlouvy o ES. Komise poté ESD požádá, aby dotčenému členskému státu uložil penále. Toto penále bude stanoveno v souladu se sdělením Komise o použití článku 228 Smlouvy o ES ⁽⁷³⁾ a vypočteno na základě tří kritérií: závažnosti protiprávního jednání, doby jeho trvání a nutnosti zajistit, aby samotný postih odrazil od dalšího protiprávního jednání. Podle stejného sdělení může Komise rovněž požádat o zaplacení *jednorázové částky* za pokračování protiprávního jednání v období mezi vynesením prvního rozsudku týkajícího se nesplnění a vynesením rozsudku podle článku 228 Smlouvy o ES. Vzhledem k tomu, že neprovedení rozhodnutí Komise o navrácení prodlužuje narušování hospodářské soutěže způsobené poskytnutím protiprávní a neslučitelné podpory, Komise nebude váhat využít této možnosti, jestliže to bude nutné k zajištění dodržování pravidel pro státní podpory.

⁽⁷⁰⁾ V praxi se úhrada celkové výše podpory a úroků na zablokovaný účet může řídit zvláštní smlouvou, která byla podepsána bankou a příjemcem a v níž strany souhlasí s tím, že částka bude uvolněna ve prospěch jedné či druhé strany po skončení soudního sporu.

⁽⁷¹⁾ Na rozdíl od zřízení zablokovaného účtu nelze použití bankovních záruk považovat za přiměřené prozatímní opatření, jelikož příjemce má stále k dispozici celou výši podpory.

⁽⁷²⁾ Věc C-224/01, Köbler, [2003], Sb. rozh. I-10239, odstavce 31–33; věc C-173/03, *Traghetti del Mediterraneo*, [2003], Sb. rozh. I-05177, odstavce 30–33.

⁽⁷³⁾ Sdělení Komise o použití článku 228 Smlouvy o ES – SEC/2005/1658 (Úř. věst. C 126, 7.6.2007, s. 15).

4.2 Použití rozsudku ve věci Deggendorf

75. V rozsudku ve věci Deggendorf ESD uvedl, že „při přezkoumávání slučitelnosti státní podpory se společným trhem Komise musí vzít v úvahu všechny relevantní okolnosti včetně těch, které již byly zohledněny v předcházejícím rozhodnutí, a stejně tak i závazky, které toto dřívější rozhodnutí mohlo uložit členskému státu. Z toho vyplývá, že Komise je oprávněna vzít v úvahu za prvé kumulativní účinek staré [...] podpory a nové [...] podpory a za druhé skutečnost, že [stará] podpora, která byla prohlášena za protiprávní, [...] nebyla vrácena“ ⁽⁷⁴⁾ Komise může při použití tohoto rozsudku a s cílem zamezit narušení hospodářské soutěže, které je v rozporu se společným zájmem, členskému státu nařídít, aby pozastavil vyplacení nové slučitelné podpory podniku, který má k dispozici protiprávní a neslučitelnou podporu, na kterou se vztahuje předchozí rozhodnutí o navrácení, a to do doby, dokud se členský stát neujistí, že dotčený podnik nahradil starou protiprávní a neslučitelnou podporu.
76. Komise již několik let uplatňuje tzv. zásadu z rozsudku ve věci Deggendorf systematictěji. V praxi bude Komise v předběžném šetření nové podpory vyžadovat závazek členského státu, že pozastaví vyplacení nové podpory příjemci, který dosud musí nahradit protiprávní a neslučitelnou podporu, na niž se vztahuje předchozí rozhodnutí o navrácení. Pokud se k tomu členský stát nezaváže a/nebo nebudou-li k dispozici jednoznačné údaje o dotčených opatřeních podpory ⁽⁷⁵⁾, což Komisi znemožní posoudit celkový dopad staré a nové podpory na hospodářskou soutěž, Komise vydá konečné podmíněčné rozhodnutí podle čl. 7 odst. 4 procesního nařízení, v němž se od členského státu požaduje pozastavení vyplacení nové podpory, dokud se neujistí, že dotyčný příjemce nahradil starou a neslučitelnou podporu, včetně případných splatných úroků pro navrácení.
77. Zásada z rozsudku ve věci Deggendorf byla mezitím začleněna do pokynů Společenství pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích ⁽⁷⁶⁾ a do posledních nařízení o blokových výjimkách ⁽⁷⁷⁾. Komise hodlá začlenit tuto zásadu do všech budoucích pravidel a rozhodnutí týkajících se státní podpory.
78. Komise vítá iniciativu Itálie, která se týká začlenění zvláštního ustanovení „Deggendorf“ do „Legge Finanziaria 2007“, v němž se stanoví, že příjemci nové státní podpory musejí prohlásit, že nemají k dispozici žádnou protiprávní nebo neslučitelnou státní podporu ⁽⁷⁸⁾.

5. ZÁVĚR

79. Zachování systému volné a nenarušené hospodářské soutěže je jedním ze základních kamenů Evropského společenství. Jako součást evropské politiky hospodářské soutěže je nezbytná kázeň při poskytování státní podpory, aby bylo zajištěno, že ve všech hospodářských odvětvích v Evropě jsou na vnitřním trhu zachovány rovné podmínky. Při plnění tohoto hlavního úkolu mají Komise a členské státy společnou odpovědnost za zajištění řádného vymáhání kázně při poskytování státní podpory, a zejména rozhodnutí o navrácení.
80. Vydáním tohoto oznámení chce Komise zvýšit povědomí o zásadách politiky navrácení podpory stanovených soudy Společenství a objasnit postup Komise týkající se politiky navrácení podpory. Komise se zavazuje dodržovat tyto připomenuté zásady a vyzývá členské státy, aby požádaly o radu, pokud se při provádění rozhodnutí o navrácení potýkají s obtížemi. Útvary Komise jsou členským státům k dispozici, aby jim v případě potřeby poskytly další pokyny a pomoc.

⁽⁷⁴⁾ Věc T-244/93 a T-486/93, *TWD Deggendorf v. Komise*, [1995] Sb. rozh. II-2265, odstavec 56.

⁽⁷⁵⁾ Např. v případě protiprávních a neslučitelných režimů, kdy Komisi není známa výše podpory a příjemci.

⁽⁷⁶⁾ Úř. věst. 1.10.2004, C 244/2, odstavec 23.

⁽⁷⁷⁾ Nařízení Komise (ES) č. 1628/2006 ze dne 24. října 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na vnitrostátní regionální investiční podporu, Úř. věst. L 302, 1.11.2006, s. 29.

⁽⁷⁸⁾ Legge 27 dicembre 2006, č. 296, článek 1223.

81. Komise zase od členských států očekává, že budou dodržovat zásady politiky navrácení podpory. Pouze společným úsilím Komise i členských států bude zajištěna kázeň při poskytování státní podpory a dosaženo požadovaného cíle, tj. zachování nenarušené hospodářské soutěže na vnitřním trhu.
-